

KODĖL VERTA DIDINTI ALKOHOLIO KAINĄ?

Alkoholio vartojimo sąlygojama žala Lietuvoje 2010 m. preliminariais skaičiavimais sudarė **715.064.824 Lt**. Į šią sumą įskaičiuoti kaštai apima dalį sveikatos priežiūros, prarasto produktyvumo, darbingumo pensijų, vaikų globos namų ir įkalinimo išlaidų kaštus, siejamus su alkoholio vartojimo pasekmėmis Lietuvoje. Tačiau tai tik dalis iš visų su alkoholio vartojimo pasekmėmis siejamų sričių.

Alkoholio vartojimo sąlygojama žala Lietuvoje 2010 m. galėjo sudaryti:

PRARASTAS PRODUKTYVUMAS (SKAIČIUOJANT NEUŽDIRBTAS PAJAMAS IKI ŽMONĖS BŪTŲ SULAUKĖ PENSINIO AMŽIAUS)	526.937.357 Lt
SVEIKATOS PRIEŽIŪROJE	60.852.205 Lt
IŠMOKANT PRARASTO DARBINGUMO PENSIJAS	47.736.895 Lt
ASMENŲ IŠLAIKYMUI KALĖJIMUOSE, KURIE NUSIKALSTAMAS VEIKAS PADARĖ BŪDAMI NEBLAIVŪS	40.150.033 Lt
IŠLAIKANT DĖL TĖVŲ GIRTAVIMO Į VAIKŲ GLOBOS NAMUS PATEKUSIUS VAIKUS	39.388.333 Lt

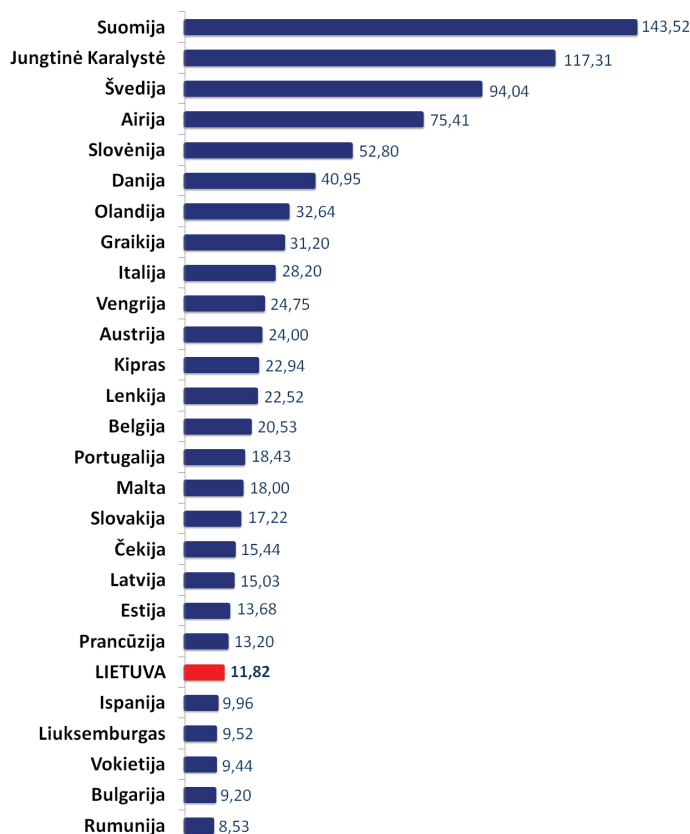
Pagal alkoholio suvartojimą ir jo sąlygotą žalą **Lietuva priskiriama aukščiausios rizikos grupei Europoje** kartu su Latvija, Estija, Baltarusija, Rusija, Ukraina, Vengrija, Kazachstanu, Moldova¹.

Tyrimai parodė, kad alkoholinių gėrimų kainų **padidėjimas** reikšmingai – labiau nei kitose amžiaus grupėse – sumažina alkoholio vartojimą tarp **jaunų žmonių**, o dažniau ir daugiau geriantiesiems turi didesnį poveikį nei rečiau ir mažiau geriantiesiems³.

Vertinant konkrečių alkoholio politikos priemonių poveikį ki-
tiems, ne tik su sveikata susijusiems rodikliams, skaičiuoja-
ma, kad **padidinus alkoholinių gėrimų kainą 10%** alkoholio
vartojimas **sumažėtų 4,4%**, vidutiniškai 5,5 g alkoholio per
savaitę⁴.

Įvairios apmokestinimo formos – labiausiai paplitu-
si priemonė, kuria naudodamasis viešasis sektorius riboja
ekonominį alkoholinių gėrimų prieinamumą vietos, regio-
no ir nacionaliniu lygmeniu. Be kitų, valstybė nustato akcizo
arba pridėtinės vertės mokesčius. 1-asis Lietuvos alkoholio
kontrolės politikos principas (įvardinamas LR Alkoholio kon-
trolės įstatyme) – **mokesčiais mažinti alkoholinių gėrimų
prieinamumą**. Tai reiškia, kad valstybė pripažįsta alkoholinių
gėrimų akcizą ne tik kaip valstybės fiskalinės politikos ele-
mentą, bet ir kaip priemonę, skirtą alkoholinių gėrimų varto-
jimui mažinti.

Akcizo mokestis alui Europoje² eurais, šimtui litrų, 2012 spalio mėn.



Minimalus darbo užmokestis alkoholiu



Vienetų skaičius*

Laikas**, min

150 ml

240

42

300 ml

580

17

40 ml

275

35

Siūlome sekti Estijos pavyzdžiu⁷ ir nu-
matyti ilgametį ir nuolatinį akcizo visiems
alkoholiniams gėrimams didėjimą po
5% kasmet ateinantiems 5 metams. Tai
galėtų kompensuoti infliaciją ir gyventojų
pajamų didėjimą, taip išvengiant santy-
kinės alkoholinių gėrimų kainos mažė-
jimo augant Lietuvos ekonomikai.

*Pirkėjo perkamoji galia(vnt.), gaunančio minimalų atlyginimą (824,5 LT), atskaičius mokesčius, arba kiek alkoholinio gėrimo vienetų 2012 metų kainomis buvo galima įsigyti už minimalią algą.

**Laikas (minutėmis) per kurį pirkėjas uždirba pinigų įsigyti vieną vienetą gėrimo, uždirbdamas minimalų atlyginimą (824,5 LT) atskaičius mokesčius.



163 634 žmonės

dėl alkoholio vartojimo sąlygotų priežasčių kreipėsi į sveikatos priežiūros įstaigas bent kartą kiekvienais metais (gavo ambulatorines arba stacionarines gydymo paslaugas).



42 930 žmonių

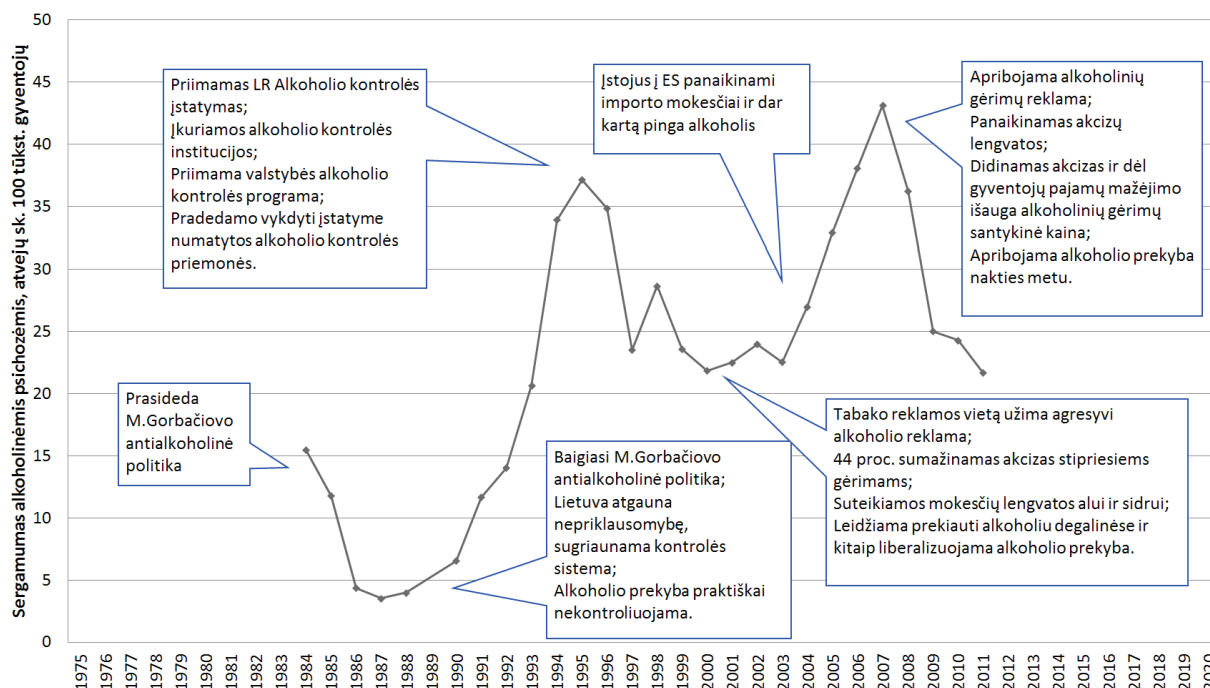
dėl alkoholio sąlygotų priežasčių sumažėjo darbingumo lygis (7,64 % visų registruotų sumažėjusio darbingumo atvejų), vidutiniškai 7155 žmonėms kiekvienais metais.



14,69 % avarių

buvo sukeltos neblaivių vairuotojų, o neblaivūs pėstieji sukėlė dar 11,84 % nelaimių iš jų, kurių kaltininkais buvo pripažinti pėstieji.

Svarbiausios alkoholio kontrolės politikos priemonės, įgyvendintos Lietuvoje



Mokslu grįstos alkoholio kontrolės politikos priemonės įgyvendintos 2008 ir 2009 m. davė akivaizdžių rezultatų: buvo ženkliai pakeltas akcizas visiems alkoholiniams gėrimams, apribota reklama televizijoje dienos metu, panaikintos mokesstinės lengvatos mažiesiems aludariams, sugriežtinta neblaivių vairuotojų kontrolė (ženkliai padidintos baudos, numatytas mašinų konfiskavimas ar net administracinis areštas). Vėliau 2009 m. buvo dar kartą padidintas akcizas visiems alkoholiniams gėrimams ir uždrausta prekyba alkoholiu nakties metu.

Alkoholinių gėrimų kainos **didinimas** negali būti siejamas su **automatiniu nelegalaus vartojimo apimčių augimu**, nes nelegalios prekybos (kontrabandos) problema yra platesnė ir glaudžiai siejama su bendra atskiros šalies kultūra bei geografine šalies padėtimi. Nors ši problema Lietuvai aktuali, tačiau kovai su kontrabanda **neturi būti naudojamas akcizinio apmokestinimo (akcizų mažinimo) klausimas**.



Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

¹Padidėjęs alkoholio vartojimas Europoje pretenduoja tapti istoriniu, LR Sveikatos apsaugos ministerija. Nuoroda internete: <http://sena.sam.lt/lt/main/news?id=1687>

²Excise duty rates for beer in Europe, The Brewers of Europe, 2012. Nuoroda internete: <http://www.brewersofeurope.org/docs/publications/BED2012.pdf>

³Anderson, P. and B. Baumberg, Alcohol in Europe. 2006, Institute of Alcohol Studies: London.

⁴Purshouse R, Brennan A, Latimer N et al. (2009). Modelling to assess the effectiveness and cost-effectiveness of public health related strategies and interventions to reduce alcohol attributable harm in England using the Sheffield Alcohol Policy Model version 2.0. Report to the NICE Public Health Programme Development Group, Sheffield, University of Sheffield, School of Health and Related Research (SchARR).

⁵Peter Anderson, Lars Møller and Gauden Gale, Alkoholis Europos Sąjungoje. Vartojimas, žala ir politikos priemonės, PSO 2012.

⁶Anderson, P. and B. Baumberg, Alcohol in Europe. 2006, Institute of Alcohol Studies: London.

⁷Estonian government approves of alcohol excise tax increase, The Baltic Times, 2012. Nuoroda internete: <http://www.baltictimes.com/news/articles/31840/#.Upt92MQW21h>

